

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI ZBOR

Komisija za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti

Številka: 070-02/09-101
Ljubljana, 25. 9. 2009

Gospod
URBAN MATE
Kristanova 4
1000 LJUBLJANA

Za Numizmatično društvo Slovenije

Zadeva: Peticija proti inkriminaciji zbirateljstva v Sloveniji in proti podržavljenju zasebnih zbirk

Spoštovani!

Predsednici Komisije Državnega zbora Republike Slovenije za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti gospe Evi Irgl ste skupaj z originalnimi podpisi predali peticijo proti inkriminaciji zbirateljstva v Sloveniji in proti podržavljenju zasebnih zbirk. V njej ste izrazili nezadovoljstvo z nekaterimi določbami Zakona o varstvu kulturne dediščine ter povzeli svoje zahteve.

Kot ste bili obveščeni, smo peticijo glede na njeno vsebino posredovali Ministrstvu za kulturo Republike Slovenije in jih zaprosili za mnenje v tej zadevi.

Na naše ponovno zaprosilo smo dne 24.9. 2009 od pristojnega ministrstva prejeli njihovo stališče, s priloženim mnenjem Vlade Republike Slovenije, ki je bilo posredovano Državnemu zboru in Ustavnemu sodišču Republike Slovenije. Odgovor ministrstva kot tudi mnenje vlade vam v fotokopiji prilagamo.

S spoštovanjem!

Priloga: 2 x

Prejeto			
24-09-2009			
Org. er.	Številka	Priloge	Vrednost
Si	070-02/09-101		

republika slovenija
 ministrtvo za kulturo
 maistrova ulica 10
 1000 ljubljana
 t: 01 369 5900
 f: 01 369 5901
 e: gp.mk@gov.si
 www.kultura.gov.si

Državni zbor Republike Slovenije,
 Komisija za peticije ter
 za človekove pravice in enake možnosti
 Šubičeva ulica 4

1000 Ljubljana

Številka 6221-3/2009/112
 Datum: 14. 09. 2009

REPUBLIKA SLOVENIJA - DRŽAVNI ZBOR

Prejeto:		24-09-2009	
Šifra:			
Povezava:			
EPA:		EU:	
Sign. zn.:			
Kratika:		2009/01581	

Zadeva: Stališče Ministrstva za kulturo glede peticije proti domnevni inkriminaciji
 zbirateljstva v Sloveniji in poddržavljanju zasebnih zbirk
 Zveza: vaš dopis št. 070-02/09-101 z dne 1-9-2009

Spoštovani!

Slovensko numizmatično društvo je na Državni zbor naslovila peticijo proti domnevni inkriminaciji zbirateljstva v Sloveniji in poddržavljanju zasebnih zbirk in to v imenu 2.500 podpisnikov.

Večina stališč, ki jih pobudniki zagovarjajo v peticiji, je enaka tistim, s katerimi je Numizmatično društvo Slovenije utemeljevalo svojo pobudo za oceno ustavnosti 3. člena, prvega odstavka 6. člena, 53. člena, 135. člena in desete alineje prvega odstavka ter drugega in tretjega odstavka 127. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08 in 123/08-ZVKD-1). Na pobudo je Vlada Republike Slovenije na 31. redni seji dne 11.06.2009 s sklepom št. 05001-28/2009/5 sprejela mnenje, v katerem argumentirano zavrača trditve Numizmatičnega društva, in ga istega dne z dopisom št. 05001-28/2009/6 poslala Državnemu zboru in Ustavnemu sodišču.

Na kratko povzemamo stališča Vlade RS do neutemeljenih trditev Numizmatičnega društva, ki se, kot rečeno, ponavljajo tudi v peticiji, in sicer:

ZVKD-1 v nobeni točki ne prinaša inkriminacijo zbirateljstva, saj ga ne prepoveduje niti drugače omejuje. Zbirateljstvo je namreč široka ljubiteljska dejavnost, ZVKD-1 deloma regulira le tisti njegov del, ki zadeva zbirke arheoloških najdb, in del, kjer se zbirateljstvo kot ljubiteljska oziroma društvena dejavnost prekriva s trgovanjem s predmeti kulturne dediščine. ZVKD-1 dejansko nekoliko bolj določno kot prejšnja zakonodaja to področje ureja na način, ki ga od Republike Slovenije zahtevajo mednarodne konvencije, katerih članica je naša država - konkretno Unesco Konvencija o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih (Pariz 1970) in Konvencije Unidroit o ukradenih ali nezakonito izvoženih predmetih kulturne dediščine (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 6/04). ZVKD-1 dejansko kot prekršek definira hrambo arheoloških predmetov ali zbirk takšnih predmetov,

če hranitelj zanj nima dokazila o izvoru. Razlog za takšen ukrep je v tem, da so bili vsi takšni predmeti in zbirke že od sprejema prvega zakona s tega področja, to je od leta 1945 dalje, opredeljeni kot lastnina države. Ker pa dejansko do sprejetja ZVKD-1 hraniteljem arheoloških najdb ni bilo potrebno hraniti dokazil o izvoru, je zakon omogočil enoletni abolicijski rok, v katerem so lahko vsi hranitelji prijavili najdbe in se s tem izognili kakršnim koli sankcijam.

Glede trgovanja s premično kulturno dediščino pa zakon ni uvedel nobenih novih obveznosti oziroma omejil svobodnega trgovanja z njimi, temveč le bolj določno kot dotlej uredil zahtevo glede vodenja evidence prodaje takšnih predmetov. Pobudniki peticije tudi napačno tolmačijo pravni red Evropske unije na področju prostega pretoka blaga, ki ga države članice definirajo kot nacionalno bogastvo. V tem pogledu je Republika Slovenija tako kot večina držav članic uveljavila možnost, ki jo daje 30. člen Pogodbe o ustanovitve Evropske skupnosti, in z nacionalno zakonodajo uredila pretok nacionalnega bogastva (v smislu nadzora nad izvozom, iznosom, uvozom in vnosom nad takšnimi predmeti ter nad trgovanjem z njimi).

ZVKD-1 tudi v nobeni določbi ne daje možnosti za poddržavljanje zasebne lastnine zbirateljcev. Res pa je, da država doslej ni v vseh okoliščinah uveljavljala svoje lastninske pravice na arheoloških najdbah, ki so bile od leta 1945 dalje odstranjene z arheoloških najdišč na ozemlju Republike Slovenije.

Ministrstvo tudi ne namerava spremeniti določb ZVKD-1, ki so predmet ustavne presoje, dokler Ustavno sodišče ne bo presodilo, ali so napadene določbe v resnici protiustavne. Zato tudi predlagamo Državnemu zboru, da glede tovrstnih pobud iz peticije zavzame enako stališče. V kolikor bo Ustavno sodišče ugotovilo, da določena določba ZVKD-1 ni usklajena z ustavo ali celo s pravnim redom EU, bo ministrstvo nemudoma predlagala Vlade ustrezne spremembe ZVKD-1.

Obenem vas obveščamo o korakih, ki jih je Ministrstvo za kulturo doslej izpeljalo zato, da bi uresničilo sklepe, ki jih je Odbor sprejel ob priliki obravnave predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine, ki ga je Državnemu zboru preložila skupina poslank in poslancev (Jože Tanko).

Prvega sklepa, to je tistega, ki Ministrstvu za kulturo nalaga podaljšanje abolicijskega roka, ministrstvo ne more uresničiti iz formalnih in vsebinskih razlogov. Formalni razlog je v tem, da ministrstvo seveda nima zakonodajne funkcije, vsebinski razlog pa je v tem, da ministrstvo ocenjuje, da takšno podaljšanje ni smiselno, saj so vsi upravičenci imeli na razpolago enoletno obdobje. Ugotavljamo tudi, da se je velika večina znanih hraniteljev odločila za prijavo svojih najdb. S podaljšanjem abolicijskega roka ne pričakujemo, da bi se število prijaviteljev bistveno povečalo.

Drugi sklep pa ministrstvo uresničuje tako, da je pripravilo izhodišča za pravilnik o iskanju arheoloških ostalin in ga razposlalo vsem zainteresiranim društvom in posameznikom, ki se ukvarjajo z ohranjanjem dediščine soške fronte s prošnjo za njihove pripombe. Organizirali smo tudi posvetovanje s predstavniki teh društev in javne službe varstva in tudi na ta način pridobili njihove pripombe in stališča. Na tej podlagi bomo pripravili osnutek pravilnika in ga pred objavo dalo v javno obravnavo. Dogovarjamo se tudi za

določene oblike sodelovanja med ljubitelji in društvi na eni strani in javno službo varstva na drugi. Pričakujemo, da bo takšno konkretno sodelovanje prispevalo k boljšemu zaupanju na obeh straneh in k boljšemu varstvu dediščine prve svetovne vojne v Sloveniji.

Majda Širca
MINISTRICA

Poslati:

- naslovníku;
- arhiv.

Prilogi:

- Mnenje Vlade Republike Slovenije št. 05001-28/2009/6 z dne 11.6.2009;
- Mnenje Vlade Republike Slovenije št. 05001-27/2009/6 z dne 11.6.2009.

Pošiljatelj: Gp.Gs@gov.si
Datum: 12.6.2009 12:39:33
Prejemnik: gp.mk@gov.si

V vednost:

Zadeva: Numizmatično društvo Slovenije in Urban Mate iz Ljubljane -
pobuda za oceno ustavnosti 3. člena, prvega odstavka 6. člena, 53. člena,
135. člena in desete alineje prvega odstavka ter drugega in tretjega
odstavka 127. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (U-I-43/09) -
Dopis DZ - mnenje

Sporočilo poslal(a): Janez Uhan/UPV/GOV

Številka: 05001-28/2009/6
Ljubljana, 11.06.2009

PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA

L J U B L J A N A

V prilogi vam pošiljamo Mnenje Vlade Republike Slovenije o pobudi Numizmatičnega društva Slovenije in Urbana Mateta za začetek postopka za oceno ustavnosti 3. člena, prvega odstavka 6. člena, 53. člena, 135. člena in desete alineje prvega odstavka ter drugega in tretjega odstavka 127. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (U-I-43/09).

Vlada Republike Slovenije je na podlagi 45. člena poslovnika Vlade Republike Slovenije in na podlagi 235. člena poslovnika Državnega zbora določila, da bodo kot njeni predstavniki na sejah Državnega zbora in njegovih delovnih teles sodelovali:

- Majda Širca, ministrica za kulturo,
- dr. Stojan Pelko, državni sekretar, Ministrstvo za kulturo,
- dr. Jelka Pirkovič, sekretarka, Ministrstvo za kulturo,
- mag. Magdalena Petrič, sekretarka, Ministrstvo za kulturo.

mag. Milan Martin CVIKL
GENERALNI SEKRETAR

PRILOGA: 1

POSLANO:

- Ustavnemu sodišču
(See attached file: 11-06 oc.ust-ZVKD-numiz-47.doc)

(See attached file: dopis.tif) - 11-06 oc.ust-ZVKD-numiz-47.doc - dopis.tif

Številka: 05001-28/2009/6
Ljubljana, 11.06.2009

Mnenje Vlade Republike Slovenije o pobudi Numizmatičnega društva Slovenije in Urbana Mateta za začetek postopka za oceno ustavnosti 3. člena, prvega odstavka 6. člena, 53. člena, 135. člena in desete alineje prvega odstavka ter drugega in tretjega odstavka 127. člena Zakona o varstvu kulturne dediščine (U-I-43/09)

Numizmatično društvo Slovenije in Urban Mate sta na Ustavno sodišče posredovala zahtevo za začetek postopka za presojo skladnosti določb v naslovu citiranih členov Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08 - ZVKD-1, v nadaljnjem besedilu: ZVKD-1), zaradi domnevne kršitve ustavnih načel, ki so določena v 33., 67., in 69. členu Ustave RS. V svoji pobudi pobudnika navajata, da bodo Numizmatičnemu društvu Slovenije nastale težko popravljive posledice na področju njegovega svobodnega delovanja, Urbanu Matetu pa na področju njegove ustavno varovane pravice do zasebne lastnine. Zato pobudnika predlagata, da Ustavno sodišče napadene člene delno razveljavi oziroma podredno, da o vprašanju, katere starinske predmete je v Republiki Sloveniji sploh še mogoče zbirati, izda ugotovitveno odločbo in zakonodajalcu naloži, da protiustavnost navedenih členov v določenem roku odpravi.

Mnenje Vlade Republike Slovenije glede splošnih navedb pobudnikov

V celotnem zaporedju vseh zakonskih ureditev do vključno ZVKD-1 obstajajo nedvoumne določbe, ki za vse arheološke najdbe oziroma premičnine, ki so najdene pod zemljo ali pod vodo, določajo, da so lastnina države (oziroma med letoma 1960 in 1999 družbena lastnina). Tako so bili najditelji vedno dolžni takšne najdbe prijaviti in predmete oddati pooblaščenim ustanovi. Zakon o zaščiti kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti Demokratske federativne Jugoslavije (Uradni list DFJ, št. 54/45) v 12. členu določa, da vse premičnine kulturno-zgodovinskega, umetniškega in etnološkega značaja, ter prirodne znamenitosti, ki se bodo po objavi tega Zakona, to je 31. julija 1945, izkopale ali na kak drugačen način odločile od zemlje, ali izvlekle iz vode ali našle pri znanstvenih izkopavanjih in preiskovanjih na račun države ali z dovoljenjem federalnih zavodov za zaščito, postanejo državna last. Splošni zakon o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih redkosti (Uradni list FLRJ, št. 81/46) v prvem odstavku 13. členu določa, da postanejo državna last vse premičnine kulturno-zgodovinskega, umetniškega in etnografskega pomena ter naravne redkosti, ki so bile po 31. juliju 1945, ko je dobil veljavo zakon o zaščiti kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti, izkopane ali bodo izkopane ali pa kako drugače izločene iz zemlje, potegnjene iz vode ali sploh najdene pri znanstvenih izkopavanjih in raziskovanjih v imenu države ali z dovoljenjem ustanov za varstvo. Enako kot federalni tudi republiški zakon, to je Zakon o varstvu kulturnih spomenikov in prirodnih znamenitosti v Ljudski Republiki Sloveniji (Uradni list LRS, št. 23/48) v 9. členu določa, da postanejo državna last vse premičnine kulturnozgodovinskega, umetniškega ali etnografskega pomena ter prirodne znamenitosti, ki so bile po 31. juliju 1945 izkopane ali bodo izkopane ali kako drugače izločene iz zemlje, potegnjene iz vode ali sploh najdene pri znanstvenih izkopavanjih ali raziskovanjih v imenu države ali z dovoljenjem Zavoda za varstvo. Po prvem odstavku 4. člena Splošnega zakona o varstvu kulturnih spomenikov (Uradni list FLRJ, št. 17/59) se štejejo za družbeno lastnino

kulturni spomeniki, ki so bili po 31. juliju 1945 izkopani iz zemlje, potegnjeni iz vode ali najdeni pri izkopavanju ali raziskovanju. Republiški predpis, Zakon o varstvu kulturnih spomenikov in naravnih znamenitosti (Uradni list LRS, št. 22/58) je v 12. členu določil, da postanejo splošno ljudsko premoženje vsi spomeniki, ki so bili izkopani po 31. juliju 1945 ali ki bodo izkopani ali kako drugače izločeni iz zemlje, potegnjeni iz vode ali sicer najdeni pri izkopavanju ali drugem raziskovanju. Po prvem odstavku 9. člena Zakona o varstvu kulturnih spomenikov v LR Sloveniji (Uradni list LRS, št. 26/61) štejejo za družbeno lastnino kulturni spomeniki, ki so bili po 31. juliju 1945 ali bodo v bodoče najdeni v zemlji ali vodi. Po drugem odstavku 2. člena Temeljnega zakona o varstvu kulturnih spomenikov (Uradni list SFRJ, št. 12/65) velja za družbeno lastnino kulturni spomenik, ki se najde v zemlji ali vodi, ne glede na to, ali je dvignjen ali ne. Po 53. členu Zakona o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81) je del naravne in kulturne dediščine, ki ga kdorkoli najde v vodi ali v zemlji, družbena lastnina, po 58. členu Zakona o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99) je predmet z domnevo dediščine, ki ga kdor koli najde na površju zemlje, pod njim ali v vodi, lastnina države. Tudi veljavni zakon v prvem odstavku 6. člena določa, da je arheološka najdba ali arheološka ostalina, ki je premičnina in ki jo kdor koli najde na površju zemlje, pod njim ali v vodi, lastnina države.

Prav tako se lahko kot državna oziroma družbena lastnina štejejo vsi arheološki predmeti, ki so jih hranili javni muzeji in ki so izvirali iz izkopavanja ali naključnih najdb pred letom 1945. Znano je, da je bilo pred letom 1945 zbirateljstvo v Sloveniji sorazmerno omejen pojav in da so tovrstne zbirke večinoma dobro dokumentirane oziroma so postopoma prehajale v javne zbirke.

Ker je od leta 1945 minilo že več kot petdeset let, je sorazmerno majhna verjetnost, da bi arheološki predmeti, ki izvirajo iz ozemlja Republike Slovenije in ki danes krožijo na trgu, bili pridobljeni iz zemlje ali vode pred letom 1945 in da njihov obstoj ne bi bil tako ali drugače dokumentiran v muzejskih evidencah, objavah ali v dokumentaciji različnih razstav. Po letu 1945 ves čas velja zakonska ureditev, ki je predpisovala ravnanje ob naključnih najdbah ali izkopavanjih arheoloških predmetov. Tako so bili najditelji vedno dolžni takšne najdbe prijaviti in predmete oddati muzejem ali drugim ustreznim ustanovam, usposobljenim za hranjenje muzejskega gradiva.

Kaj je arheološka najdba, definira 2. točka 3. člena ZVKD-1, in sicer je to premična arheološka ostalina, ki je bila pod zemljo ali pod vodo vsaj 100 let. Arheološke najdbe so tudi orožje, strelivo, drug vojaški material, vojaška vozila in plovila ali njihovi deli, ki so bili pod zemljo ali pod vodo vsaj 50 let. Pri arheoloških najdbah je jasno, da je izvor teh najdb po definiciji arheološki – da ti predmeti izvirajo bodisi iz izkopavanj bodisi iz naključnih najdb. Po tem, ko so bili najdeni ali izkopani, so se znašli ali v javnih ustanovah, usposobljenih za varstvo tovrstnih predmetov, ali pri zasebnih zbiralcih. Obstaja tudi možnost, da so predmete hranili naključni najditelji, ki niso zbiralci. Če temu ni bilo tako in je takšen predmet krožil na trgu, obstaja velika verjetnost, da je izviral bodisi iz nedovoljenih izkopavanj in iskanj, iz dovoljenih izkopavanj, vendar so jih kasneje njihovi posestniki dobili na protipraven način (na primer, da so jih pod roko prodajali tisti, ki so bili udeleženi v izkopavanjih, ali da je prišlo do kraje v času uradnih izkopavanj ali kako drugače) ali pa iz neprijavljenih naključnih najdb. Za tovrstna protipravna dejanja so bile zagrožene sorazmerno drastične kazni. Kasneje se je, enako kot na drugih področjih, kaznovanje obravnavalo ločeno v kazenskih zakonikih in posebej prekrškovni del v materialni zakonodaji. Ves čas pa so bile za kazniva dejanja v zvezi s stvarmi posebnega kulturnega pomena, kamor sodijo tudi arheološke najdbe in ostaline, zagrožene primerno visoke kazni.

Definicija arheoloških najdb, ki so bile predmet posebne ureditve glede državnega/družbenega lastništva, raziskovanja, odkrivanja, izvoza ipd, je bila ves čas zelo široka in nikoli ni vsebovala časovnega pogoja (na primer starosti najdb ali časa njihovega deponiranja v zemlji ali vodi). To pomeni, da je bil ves čas edino merilo za to, ali dejansko

gre za arheološko najdbo ali za »običajen« predmet le okoliščina njihovega odkritja (iz zemlje ali vode) in njen kulturni, zgodovinski in/ali znanstveni pomen. Tudi mednarodne konvencije, katerih članica je bila prejšnja država in katerih naslednica je Republika Slovenija, ali katerih članica je Republika Slovenija postala po letu 1991, vsebujejo takšne široke definicije.

Tako na primer Evropska konvencija o varstvu arheološke dediščine, ki je prvi mednarodni instrument na področju arheoloških ostalin in najdb (London, 1969, Uradni list SFRJ – Mednarodne pogodbe, št. 9/90) tovrstno dediščino definira kot vse ostanke in predmete ali kakršnekoli druge sledove človekovega obstoja, ki pričajo o dobah in civilizacijah, za katere so izkopavanja ali odkritja glavni vir ali eden izmed glavnih virov znanstvenih informacij (1. člen). To pomeni, da se kot arheološka dediščina štejejo ostaline ali najdbe ne glede na starost in čas deponiranja pod zemljo ali vodo. Unesco Konvencija o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih (Pariz 1970) pa med »kulturne dobrine«, na katere se konvencija nanaša, prišteva naslednje predmete: »...ki se nanašajo na zgodovino, vključno z zgodovino znanosti in tehnike, vojaško in socialno zgodovino, ter na življenje državljanov, mislecev, znanstvenikov in umetnikov nacionalnega pomena ter na pomembne nacionalne dogodke.... najdbe, pridobljene z arheološkimi izkopavanji (dovoljenimi in nedovoljenimi) ter naključnimi arheološkimi odkritji,.... starine, stare več kot 100 let, kot so napisi, kovanci in pečati...« (1. člen). 4. člen te konvencije tudi določa, da so kulturne dobrine kulturna dediščina določene države ne le, če so bile najdene na državnem ozemlju ali so plod individualnega ali kolektivnega ustvarjanja zadevne države, temveč tudi »...kulturne dobrine, dobljene brezplačno ali kupljene v skladu s predpisi in ob soglasju pristojnih oblasti države, iz katere so«. To pomeni, da mora predmet kulturne dediščine, ki ga je nekdo kupil v tujini in prenesel v državo podpisnico, ob prenosu v državo imeti ne le potrdilo o nakupu, darovanju, dedovanju ipd., temveč tudi soglasje oblasti države izvora, konkretno izvozno dovoljenje. Takšna ureditev je za ozemlje Republike Slovenije veljala vse od ratifikacije te konvencije, to je od leta 1973, dalje. 6. člen konvencije pa nalaga državam članicam, da uvedejo ustrezna potrdila (dovoljenja) za izvoz, da uvoz brez dovoljenja države izvora sankcionirajo, še posebej pa sankcionirajo uvoz kulturnih dobrin, ukradenih iz muzejskih in drugih zbirk (8. člen). Ker pa prometa z nedovoljeno izvoženimi in uvoženimi predmeti in predmeti, na katerih je bila lastninska pravica prenesena na nedovoljen način, ni mogoče nadzorovati le ob prehodih teh predmetov preko državnih meja, konvencija obvezuje države članice, da uvedejo nadzor tudi nad trgovanjem s kulturnimi dobrinami oziroma kulturno dediščino. Ta nadzor pomeni predvsem to, da vsaka država predpiše »...trgovcem s starinami, da vodijo evidenco o izvoru sleherne kulturne dobrine z imenom in naslovom dobavitelja, opisom in ceno za vsak prodan predmet...« (10. člen). Še več, države podpisnice se zavezujejo, da bodo v skladu s svojo notranjo zakonodajo »...z vsemi ustreznimi sredstvi preprečevale tako prenašanje lastninske pravice na kulturnih dobrinah, ki bi utegnilo pospeševati njihov nezakonit izvoz ali uvoz...« (13. člen).

Ves čas po letu 1945 je tudi veljalo, da sta izvoz in uvoz predmetov kulturne dediščine, vključno z arheološkimi najdbami in zbirkami, možna le na podlagi dovoljenj. Za arheološke predmete je bila ta ureditev strožja kot za druge vrste premičnin in je bil njihov izvoz načeloma prepovedan. Res pa je, da zakonodaja do leta 1999 ni urejala tudi uvoza predmetov kulturne dediščine, čeprav je SFRJ že leta 1973 ratificirala Unesco Konvencijo o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih.

Prej veljavni Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 7/99, v nadaljnjem besedilu: ZVKD) je končno le upošteval obveznosti RS kot članice Unesco Konvencije o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih (Uradni list SFRJ - Mednarodne pogodbe, št. 50/73), ki od držav članic zahteva nadzor nad izvozom, uvozom in trgovanjem. Tako je ZVKD vseboval določbe, s katerimi je bil urejen postopek izdajanja izvoznih dovoljenj, določal, da je pri uvozu

potrebno predložiti izvozno dovoljenje države izvora, in zahteval od trgovcev, ki poslujejo z premično dediščino, da vodijo evidenco prodaje.

Dodatno k zgoraj naštetemu je moral ZVKD- upoštevati tudi zahteve Evropske konvencije o varstvu arheološke dediščine (spremenjene) (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 7/99), Uredbe Sveta (EGS) št. 3911/92 o izvozu predmetov kulturne dediščine z nadaljnjimi uredbami, Direktive Sveta 93/7/EGS z dne 15. marca 1993 o vračanju predmetov kulturne dediščine, ki so bili nezakonito odstranjeni z ozemlja države članice, ter Konvencije Unidroit-a o ukradenih ali nezakonito izvoženih predmetih kulturne dediščine (Uradni list RS - Mednarodne pogodbe, št. 6/04). Tako je bila opredeljena zakonska materija, ki ureja vračanje predmetov kulturne dediščine, ki so bili protipravno odstranjeni z ozemlja držav, ki niso članice EU, medtem ko vračanje predmetov z ozemlja držav članic EU ureja poseben zakon, to je Zakon o vračanju protipravno odstranjenih predmetov kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 126/03).

Še pomembnejše pa je, da je ZVKD-1 zagotovil ne le pravni okvir za ureditev prometa s predmeti kulturne dediščine (ki jih zakon definira kot nacionalno bogastvo) znotraj države in pri izvozu iz nje, temveč tudi pravno podlago, ki omogoča ali celo olajšuje uspešno vračanje takšnih predmetov, kadar so bili protipravno odstranjeni z ozemlja Republike Slovenije in njihova izguba pomeni osiromašenje nacionalnega bogastva. V času, ko je Slovenija postala del Shengenskega prostora brez nadzora na mejah in ob vse večji trgovini z ukradenimi in drugače protipravno odstranjenimi predmeti kulturne dediščine (pri čemer je treba upoštevati dejstvo, da skozi Slovenijo poteka več poti za tihotapljenje tega blaga) je bilo nujno zagotoviti pravno podlago za nadzor in preprečevanje s tem povezanih protipravnih dejanj. Tako ZVKD-1 poleg dotedanjšega urejanja arheoloških izkopavanj oziroma raziskav, naključnih najdb, izvoza, iznosa, uvoza in vnosa ter trgovanja ureja tudi področje hranjenja arheoloških najdb.

Pri pravnih ureditvah področja izkopavanj, naključnih najdb, zbiranja in trgovanja z arheološkimi najdbami obstajata dve večji skupini držav. Prvo sestavljajo države z razvitim trgovinam starin in umetnin, kjer so trgovci in zbiralci zainteresirani, da trgovanje, pridobivanje najdb z raziskovanjem in naključnimi najdbami in uvoz ter izvoz ostanejo čim manj regulirani. Takšne države tudi praviloma niso članice mednarodnih konvencij, ki urejajo to področje. Drugo skupino sestavljajo države, ki imajo bogato nacionalno kulturno dediščino, predvsem arheološko, pa tudi drugačno. Te države si prizadevajo urediti trgovanje, pridobivanje in kroženje ne le na nacionalni temveč tudi na mednarodni ravni.

Sicer je res, da norme mednarodnega prava, konkretno Unesco Konvencije o ukrepih za prepoved in preprečevanje nedovoljenega uvoza in izvoza kulturnih dobrin ter prenosa lastninske pravice na njih, niso bile v vseh, prej naštetih podrobnostih vnesene v notranjo zakonodajo SRS, vendar so se na podlagi Ustave SFRJ (Uradni list SFRJ, št. št. 9/74) neposredno uporabljale. 210. člen Ustave SFRJ namreč določa: »Mednarodne pogodbe se uporabljajo z dnem, ko začno veljati, če ni v aktu o ratifikaciji ali v pogodbi po pooblastilu pristojnega organa drugače določeno. Sodišča uporabljajo neposredno samo objavljene mednarodne pogodbe.« To konkretno pomeni, da je vsak pravni posel s predmeti, naštetimi v omenjeni konvenciji, vključno z arheološkimi najdbami in kovanci, ne glede na to, ali izvirajo iz arheoloških kontekstov ali ne, moral biti od leta 1973 dalje registriran, da so morali trgovci kupce seznanjati z možnostjo omejitve takšnega prometa in da je država morala izvajati ustrezne ukrepe za preprečevanje nedovoljenih dejanj, vključno z nedovoljenim prenosom lastninske pravice, v zvezi s temi predmeti.

Numizmatično društvo Slovenije kot prvi pobudnik je pravna oseba zasebnega prava, katerega delovanje regulira Zakon o društvih (Uradni list RS, št. 61/06). Za društva velja določba, da njihovo delovanje ne sme biti namenjeno pridobivanju dobička (to je presežkov prihodkov nad odhodki). Društvo se tako ne sme ukvarjati s trgovanjem ali takšnim

